

vesztettség”, a korlátlanág, a több-rétegűség. A litográfiákhoz „magyarázat-kísérleteket” fűz: „nem mondhatnám ezeket bevezetőnek, hiszen maguk a litográfiák is bevezetők, de mihez?” A kompozíciók leírása közben mintegy utólagos vizsgálat tárgyává teszi a képeket.

A fekete és a fehér. A két alapszín, melyekhez annyi asszociáció fűződik. Hogyan hatnak, mi a jelentésük? A formák: háromszögek, derékszögek, egyenesek, oválisok és tüskék. A figurák kezdetlegesen tűnnek, de ebben a naivságban, egyszerűségben rejlik az erejük. Fontos a körhintaszerű, koncentrikus mozgás, a középpontos forgás, más képeken pedig a vertikális és a horizontális felosztás, a statikusság. A figurák „forma-űrügyek”, a következők „jelentés-látszatok”.

„Mindig itt ez a másik nyelv, nyelvem, szavak, amelyek elárasztanak, a szavak behatolnak a rajzokba, amelyek gyakran szavakra szorulhatnak.”

SZÉKELY GYÖNGYVÉR

(Fordította Juhász Katalin, *Orpheusz Kiadó, Budapest, 2004, 70 oldal, 1500 Ft*)

Értékmegőrzőben – No 1

Harmincöt év múltán, első kiállításuk helyszínén, az angyal földi József Atila Művelődési Központban lát-

ható a No 1 csoport 13 tagjának tárlata, melyen Cserovszki Iván (1932–1985) szobrai, valamint Deák László (1946), Dombay Győző (1942–1994), Haász István (1946), Haris László (1943), El Kazovszkij (1950), Kecskeméti Kálmán (1942), Kiss Iván (1949), Lisziák Elek (1939), Molnár Péter (1943), Orvos András (1939), Prutkay Péter (1947) és Szemadám György (1947) képei tekinthetők meg.

A No 1 csoport 1969. december 12-én alakult, s ekkor rendezték itt első kiállításukat. A csoport alapító tagjai Deák László, Kecskeméti Kálmán, Lisziák Elek, Orvos András voltak; az első tárlaton rajtuk kívül még Cserovszki Iván, Viski Balás Csanád és Zeisel Magda vett részt. A csoport alapelveinek számított az akkori hivatalos bemutatók zsűrizésével való szembenállás. Elnevezésük („numero egy”) azt jelentette, hogy mindenki csak a saját mércéje szerint (külső zsűri beavatkozása nélkül) legjobbnak ítélte egyetlen művével szerepelt, de a kiállítások fő kritériuma a „kvalitációs mű” volt, tehát erre is utal a No 1. 1971-ig még további öt kiállításon, összesen mintegy 25 művész (egy-egy alkalommal 7-14 alkotó) mutatkozott be a No 1 égisze alatt. A No 1 csoporttal többek között Dombay Győző, Haász István, El Kazovszkij (akkor még Kazovszkaja Lena néven), Kiss Iván, Kovásznai György (1934–1983), Molnár Péter, Szeif

Béla (1944), Szemadám György állított ki. Az egyik legemlékezetesebb és leghírhedtebb tárlatuk az 1971. május 8–11. között az állatkert oroszlánbarlangjában (itt dolgozott Szemadám György a nagyvadak gondozójaként) rendezett „munkabemutató” volt.

Olyan egyszerű művészettörténészek álltak a csoport mellé, mint Frank János és Mezei Ottó, akik éppen az idén távoztak közülünk. Frank János rendezte az első tárlatukat, Mezei Ottó pedig mindhárom 1971-es kiállításukat megnyitotta. Tény tehát, hogy a korszak másik két „nemhivatalos” művészeti szcénája, az Iparterv és a Szürenon mellett a No 1 is jelentős szerepet játszott. A csoportos kiállítás azokban az években szinte az egyetlen bemutatkozási forma volt az avantgárd alkotók számára. Ezek a csoportosulások viszonylag laza szövődékek bizonyultak, hiszen több művész is kiállított a No 1 és a Szürenon csoporttal egyaránt (pl. Bocz Gyula [1937], Haris László, Prutkay Péter, Zeisel Magda).

A jelenlegi „emlékkiállítást” 1997-ben az Ernst Múzeumban előzte meg egy nagyszabású tárlat, ahol 16 művész egykorú és jelenlegi munkáin keresztül irányították rá a figyelmet a hatvanas évek avantgárd mozgalmairól készült kiállításokon korábban mellőzött csoport egykori jelentőségére. Ahogy annak a kiállításnak, úgy a mostaninak sem célja a

korábbi tárlatok rekonstruálása; a kiállítók nagy részétől nem is a csoport működési ideje (1969–1971) alatt készült alkotások láthatók. A zsűrimentesség elve, a helyszín és a kiállító személyek ugyanazok. A művek kicsit mások, de a minőség alapvető kritérium maradt.

SZEIFERT JUDIT

(József Attila Művelődési Központ,
Budapest)

Jánossy Ferenc-kiállítás

A kortárs művészettörténet-kutatásban megfigyelhető egy tendencia, amelynek képviselői egyre több méltatlanul elfeledett vagy háttérbe szorított életműre irányítják rá a szakma és a közönség érdeklődését. Ilyen mellőzött életmű Jánossy Ferenc (1926–1983) *oeuvre-je* is, akinek eredeti formanyelvű festészete mindenképpen nagyobb figyelmet érdemel. Jelenleg ötven művéből látható válogatás Balassagyarmaton, ahol a festő 1968-tól haláláig élt. Öntörvényű, egyszerre gyöttrődő-önpusztító és szellemes-kedélyes személyisége a magyar művészettörténet magányos alakjává teszi Jánossyt.

A mostani kiállításnak elsősorban a ténye figyelemre méltó, hiszen a rendezés hagy némi kívánnivalót maga után (a képeknek sem a tema-